

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 9. De nomine indulgentiæ, & iis quibus ipsa pendet,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

vere à culpa & ligare ad poenam: sit vt inferior sicut circa ab-
solutionem à reſeruatōis, ita circa ſatisfactionem pro eis à Su-
periore impoſitam, nihil poſſit, niſi de ipſius licentia. Quam,
vt memorari auctores inquit, præſumitur dare, quando ipſe
non poteſt facile adiri, neceſſitasque vrget, vel vtilitas ſuadet
fieri ſatisfactionis ab ipſo impoſitæ commutationem aut di-
minutionem Videri poteſt Suarez in *ca. ſect. 10. num. 13. &
ſequent.* Atque addi ex Nauarr. loco citato, cum ſpes deſt
breui a deumdi Superiore, qui pro reſeruatōis impoſuit po-
nitentiam, huius imple- tionem differendam eſſe potius, quā
ab alio Sacerdote faciendam ipſius mutationem vel dimi-
nutionem. Cæterum non debet Confellarius præbere ſe faci-
lem in mutanda vel minuenda poenitentia, quam alius impo-
ſuit: tum ne obſit bonæ æſtimationaliæ; tum ne petenti-
bus præbeat occaſio facilitatis non implendi ſuas poeni-
tentias Potius ergo remittendi ſunt ad Confellarios qui illas
impoſuerunt, ſi commode adiri poſſint; ſin minus agendum
eſt iuxta antedicta.

92. Quarta propoſitio (pro qua plures auctores refert Suarez
in *præced. num. 16.*) eſt, Superiorem qui habet poteſtatem dan-
di indulgentias, poſſe poenitentiam ab ipſo impoſitam rela-
xare pro quantitate indulgentiarum quas dare poteſt. Ratio
eſt: quia per indulgentias remitti poteſt poena debita pro ali-
qua culpa. Ergo & tolli obligatio ſatisfactionis pro illa. Ad-
uertente autem incidenter, ex Nauarr. in *commentario De indul-
gentiis notabili 31. num. 9.* ex communiter recepta ſententia
ab uſum eſſe, quorundam uſum, qui nullo vel ſuo vel Poeni-
tentiis muniti priuilegio, ei concedunt indulgentias. Nam in-
feriores Epifcopo nihil tale poſſe; niſi ex Superioris, id eſt,
Papæ vel Epifcopi priuilegio: patet ex *cap. Accedentibus. De ex-
cepſib. Prælat.* Ideoque audiendi non ſunt contra ſentientes,
quorum meminit à Vivaldo in *priore parte candelabri aurei. cap.
De indulgentiis num. 6.*

* Aduerte etiam quod loco cit. monet Suarez, poſſe per in-
dulgentias remitti poenitentias impoſitas vt ſatisfactoriæ
ſunt, non prout ſunt medicinales: quia indulgentia non da-
tur in deſtructionem, ſed in ædificationem animæ. Tollere
autem medicinam: curatiuam peccati, magnum eſt detri-
mentum animæ. Quare non eſt ad id inſtituta poteſtas dan-
di indulgentias: neque ea intentione dantur. Vnde infert
idem author his temporibus, conſiderato modo quo poeni-
tentiæ imponi ſolent, raro vel numquam licere propter in-
dulgentias omittere impoſitas: vt pote quæ ordinariæ ſunt
leniſſimæ, & quæ vix ſufficiant per modum medicinæ præ-
ſeruativæ à peccatis in futurum: ac quæ requirantur ſaltem
ad Sacramenti integritatem, & ad obedientiam ſuo Iudici
exhibendam, atque ad allueſcendum bonis operibus. Vnde
ſuam poteſt ratio eius quod Henriquez habet in *ſua ſumma
multis auctoribus in margine citatis lib. 5. cap. 2. §. 6. lit. B.*
conſecuta indulgentia etiam plenarij Indulgentiæ, non debere
Poenitentem ſe reputare liberum à poenitentia iniunctæ
præcepto.

93. Reſtat dubium, An iterari debeat confellio peccatorum,
pro quibus impoſita eſt ſatisfactio, quando hæc iuſta de cau-
ſa minuenda eſt aut mutanda. De qua re Franciſcus à Victo-
ria *De Sacram. & Nauarr. in Enchir. ille num. 211. & hic cap. 26.
num.* ſentiant non eſſe neceſſariam talem iterationem. So-
tus verò in *4. diſtin. 20. queſt. 2. art. 3. ſub ſinem.* idem cenſet qui-
dem ſi clauis errauerit, id eſt, ſi prior Confellarius nimis im-
proportionatam peccatis aut Poenitentiæ, poenitentiam impo-
ſuerit; quia tunc poteſt talis relaxatio extra confeſſionem
fieri: atque adeo fieri, à Sacerdote, non tantum vt Con-
fellarius eſt habens iuridicam authoritatem ea declarandi
quæ pertinent ad poenitentis ſibi ſubditi conſcientiam; ſed
etiam vt pius doctor. Qua ratione ad ferendum rectum
iudicium, nihil is amplius requirit, quam vt ſufficienter
informetur de tota re: quod poteſt fieri ſine Sacramen-
tali confeſſione; & faciendum eſt ſi doctor qui conſulitur,
non eſſet Sacerdos; cum de ignotis nemo prudenter iu-
dicet. Si autem clauis non errauerit, ſed poenitentia fue-
rit debite impoſita, vult Sotus ne Superiorem quidem poſ-
ſe mutare aut minuere impoſitam, niſi audita confeſſione
peccatorum pro quibus impoſita eſt. Quod idem aſſerens
Suarez in *ead. ſect. 10. num. 8.* bene probat; quia in Poenitentiæ
foro, poteſtas eadem eſt ligandi ac ſoluendi. Quare ſic

ut Superior non poteſt extra confeſſionem ligare ſeu impo-
nere poenitentiam Sacramentalem: ita nec poteſt ab illa ſol-
uere, ſeu illam mutare. Confirmatur: quia talis mutatio eſt a-
ctus iuridicus iudicij fori poenitentialis: ſicut & impoſitio,
quæ per eandem auferitur. Requirit ergo Sacramentalem
confeſſionem; ſine qua prædictum iudicium eſſe non
poſſe, ſatis declarauit Concilium Tridentinum ſeſſio. 14.
cap. 5.

APPENDIX.

De indulgentiis, cuius prima pars eſt de illis ſe-
cundum ſe.

HACTENVS dicta de ſatisfactionis relaxatione, exi-
gunt vt per modum appendix adiuſtam adiuſtam adiuſtam
tum de luratione indulgentiarum, quibus ſuppletur ſatis-
factio à nobis iuſto Dei iudicio ſubeūda pro peccatis noſtris.
Suppletur inquam, dum per poteſtatem in Eccleſia reſerua-
ta; Chriſti ſatisfactio ſic nobis applicatur, vt poenē quas ille per-
tulit, in iudicio ipſo diuino admittantur in compensationem
illarum quas ex rigore iuſtitiaē deberemus pro peccatis no-
ſtris ſuſtinere. Atque Bellarminus in *cap. 1. libri prioris de indul-
gentiis & Henriquez in ſumma Theologiæ moralis initio libri 7.* re-
ferunt magno numero doctores de indulgentiis tractantes,
quos b. noui ſitæ acceſſerunt Gregor. à Valentinum in ſpeciali
libro de illis edito, tum ad D. Thomam *tom. 4. diſput. 7. queſt.
20.* & Franciſcus Suarez *tom. 4. diſput. 49. & ſequentijs.*
Conſiderandæ ſunt autem ſecundum ſe primo; deinde quo
ad conſeſſionem; & tandem quoad acquisitionem earum.
Atque de ipſis ſecundum ſe poteſt ad præxim nobis propoſi-
tam ſufficere, vt declarati uominis, ea tradantur ex quibus
pendet reſ per ipſum ſignificata, quidque eadem reſ ſit, deſi-
nitione explicetur.

CAPVT IX.

De nomine indulgentiæ, & iis ex quibus ipſa
pendet.

SVM MARI VM.

94. Qua acceptione nomen indulgentiæ ſumatur in hac tractatio-
ne.
95. Homo peccans ſit reus culpa, ſimul & poena: non tamen liberatus
omnino à culpa, ſimul liberatur omnino à poena.
96. Homini iuſti (Chriſto excepto) bona opera meritoria ſunt tan-
tum operanti: ſatisfactoria vero alijs quoque poſſunt eſſe.
97. In Eccleſia eſt theſaurus ſatisfactionum, non modo Chriſti, ſed et-
iam Sanctorum.
98. Eadem ſatisfactiones nobis applicari poſſunt, & prodeſſe.
99. Ratio qua id probatur.
100. De ſatisfactionibus Sanctorum quatenus poſſunt nobis applicari,
monita notanda.
101. Poteſtatem eſſe in Eccleſia datam à Chriſto concedendi indulgentias,
Concil. Trident. & decretis & conſirmat.
102. Concedi poſſunt indulgentiæ extra Sacramentum.

DE nomine indulgentiæ notandum eſt, ex vi vocis ſigni-
ficare lenitatem quandam, præſertim patrum erga fili-
os; & ſummi apud prophanos auctores, tum in malam par-
tem, vt idem ſit quod blanda & licentioſa permiſſio: ſive vt
Quintilianus *lib. 1. Rethoric. in ſtit. cap. 2. in c. prætorij* molliſ
eductio: tum in bonam partem, vt ſit quædam lenitas &
clementia, qua homo ab ijs quos habet ſibi obnoxios, non
exigit omnia ſecundum rigorem iuſtitiaē: quo modo ſumit
Cicero ad Atticum, cum dixit. Cæſarem pro ſua indulgentia
in omnes, probaturum ſpero. Ad rem autem præſentem id
nomen non eſt tranſlatum, habita ratione prioris acceptionis,
quaſi indulgentia hic ſignificet aliquid permiſſum in Ec-
cleſia contra legem Dei, vel peccandi licentiam ab Eccleſia
conceſſam: qua indulgentia de qua hic agitur reſpicit peccata
præterita; denotans quandam eorum relaxationem, in qua
cernitur iuſtitia coniuſta cum miſericordia. Indulgentia
autem, acceptione illa profanâ, reſpicit peccata futura, deno-

tans vt diximus illorum licentiosam permissionem, que misericordie speciem quandam habet, iustitie nullam. Translatum est igitur habita ratione posteritatis acceptationis, quae quadrat optime cum re praesentis in eo consistente, quod Deus non exequatur in nos rigorem cum quem sua iustitia exigere videtur, vt ipsi soluanus quam debemus poenam: sed nobis indulgeat, vt per potestatem à Christo in Ecclesia relictam, eiusdem Christi satisfactio nobis applicetur; ita vt poenae quas ille pertulit, in compensationem earum quas ex rigore diuinae iustitiae nos pro peccatis nostris sustinere deberemus; admittantur in diuino iudicio: sicut si debita per nos contracta, ex alterius pecunia, ipso volente soluantur.

De iis ex quibus indulgentia esse pendet; ac 1. De peccatis reatu, & Christi ac Sanctorum superabundante merito & satisfactione

SECTIO PRIOR.

95. **Q**uod attinet ad ea ex quibus esse indulgentiae pendet, notandum est primò hominem cum peccatum fecerit culpa & poenae non eodem tamen modo, sed cum peccat mortaliter, incurrit in culpam quae perditur amicitia, & contrahitur inimicitia Dei, ac reatus aeternae poenae ignis infernalis: cum vero peccat venialiter non perdit amicitiam Dei, nec inimicus ipsius constituitur, sed amittit feruorem amicitiae: ita vt illum cum minore intentione charitatis amet, quam amasset sine tali peccato: sicque reus, non quidem poenae aeternae, sed poenae temporalis, in hoc vel in futuro saeculo luenda. Licet autem reatus poenae sequatur ad hunc modum ex culpa; tota poena tamen non tollitur semper culpa sublata: sed plerumque post huius remissionem, aliquid illius superest luendum; prout definitur in Concil. Trident. sess. 14. cap. 8. & Can. 12. abundeque confirmat aduersus nostri temporis haeretico Bellarm. in tom. 2. controuer. lib. 7. De penitentia. Ad nostrum autem institutum sufficere possunt dicta in praeced. num. 2. Quomodo vero ex culpa sequatur de necessitate poena, nec tamen poena tota tollatur sublata culpa, similitudine (quam ex D. August. lib. 15. De Trinitate D. Thomas habet in quodlibeto 2. art. 16.) declaratur: quod vt ad infirmitatem, telic sequitur vulnus, non autem ad reuulsionem, sequitur sanatio vulneris: ita ad peccati patrationem sequatur quidem reatus poenae, non autem ad remissionem culpa, remissio totius poenae. Telum, inquit, tolli, peccati abstrahitur per remissionem peccati, sed vulnus sanatur per reformationem imaginis, quae fit per opera satisfactionis.

96. Notandum est 2. bona opera hominis iusti, seu existentis in gratia Dei; sicut habent quod sint bona, & quod poenalia, ita etiam habere quod sint meritoria, & quod satisfactoria. Meritoria quidem, tum vitae aeternae, tum augmenti gratiae: in hoc enim propter sua bona opera, datur augmentum gratiae in hac vita, & post mortem gloria aeterna. Satisfactoria vero sunt pro temporalibus poenis quae debentur pro peccatis venialibus, aut mortalibus iam quoad culpam quidem remissis, sed nondum quoad totam poenam. Inter eos vero bonorum operum effectus discernen cernitur, quod nullus homo iustus praeter Christum possit alteri homini augmentum gratiae mereri per sua bona opera, sicut potest sibi ipsi, etiam si vnus interdum alteri à Deo impetret auxilium ad opera perficienda, per quae ipse sibi mereatur: possit autem vnus iustus pro altero, vt & pro seipso, quoad poenam satisfacere. Ratio huius discriminis est, quam D. Anton. tangit in parte 11. tit. 10. cap. 3. §. 1. quod solus Christus sibi & alijs plus meruerit quam acceperit, vel accepturus sit in seipso: tantummodo enim in seipso accepisse gloriam sui corporis, & celebrationem sui nominis, Theologi in tractatu de incarnatione docere solent: in quibus non accepisse animae gloriam propter sua merita, sed propter vnionem hypostaticam ante omne meritum: ideoque super se ipsius meritis quod aliis communicetur: non item ex meritis aliorum iustorum, quibus etiam supra condignum merces rependitur: iuxta illud ad Romanos 8. Non sunt condignae passionibus huius temporis ad futuram gloriam quae reuelabitur in nobis.]

Præter Christum autem multi Sancti fuerunt qui plus satisfecerunt, quam ipsi deberent: vt qui ob nulla aut paucissima, eaque venialia sua peccata, nullius aut modicæ tantum

satisfactionis debitores fuerunt: multis autem bonis operibus satisfactoris abundauerunt: quo factum est vt satisfactiones ipsorum superabundarent superantque poenas suis illis peccatis debitas. A I quod confirmandum facit illud Job. ca. 6. Vtinam appenderentur peccata mea, quibus iram merui, & calamitas quam patior, in statera; quasi arena maris hæc grauior appareret. Illud item, quod B. Virgo Maria nullum vnquam habuerit peccatum, & bonorum operum illius tanta fuerit copia, vt iudicetur in ea cæteros omnes Sanctos perinde superasse, ac mare omnia flumina superat in aqua copia. Itemque illud quod sancti Apostoli & Martyres plurimique alij iusti, plus poenae temporalis amore Dei pertulerint, quam si is deberetur cum innocentissimam vitam egerint, à peccato tanquam à facie colubri fugientes. Quae cum ita sint relinquitur tum Christi immaculati agni, tum sanctissimæ Matris suæ ac plurimorum Sanctorum satisfactiones non fuisse ipsi applicatas, cum non haberent debita. Neque dici potest eas periisse ac sine fructu conseruatas esse in complacentia & acceptatione Dei; quia consequenter dici deberet contra definitionem Concil. Trident. sess. 14. cap. 8. nostras satisfactiones non nisi Christi satisfactionibus. Item in D. Paulus in priori ad Corinthios cap. 8. decepisset Corinthios ipsos, cum eis spem absolue fecit, forè vt per Titum, & alterius quem cum eo ad illos miserat, bona opera; ipsorum spirituali inopia subueniretur. Absolutè enim inquit, vt illorum abundantia vestra inopia sit implementum. Id quod non minus ad inopiam satisfactionis, quam ad aliam quamcumque spiritalem, potest referri.

98. Iam vero eadem Christi & Sanctorum superabundantes satisfactiones nobis applicari ac prodesse, qui satisfactione indigemus, consentaneum esse dicere, sic ostenditur. Sacrae literæ ad Rom. 12. prioris ad Corinth. 12. ad Eph. 4. ad Coloss. 1. nobis proponentes Ecclesiam tanquam vnum quoddam corpus, & fideles in eodem corpore tanquam membra sibi inuicem coniuncta, aperte significant, quod vt in eodem corpore, membra suis officiis sibi mutuo profunt quoad possunt: sic fideles in Ecclesia, alios aliorum spirituali indigentiae subuenire quantum possunt: & proinde vi charitatis quae inter se vniantur, bona opera sua facere ea intentione, saltem implicitè, vt profint alijs alijs, quos iuxta legem charitatis diligunt sicut seipsos: atque adeo si quod ex iisdem bonis operibus super sit satisfactionis, vltra necessaria ad remissionem poenae temporalis proprijs peccatis ipsorum debita, id alijs satisfactione indigentibus communicetur. Et ita in Ecclesia, ratione praedictæ vnionis (perinde scilicet ac in familia ratione cognationis; hæreditas ab vno derelicta transit in alterum) satisfactiones eorum qui illis non indigent, sunt aliorum qui illis indigent: quibus conuenienter applicatae acceptantur à Deo in solutionem poenae temporalis debita peccatis ipsorum; perinde ac si proprias suas offerrent. Atque istud est quod sibi volunt Catholici cum iuxta Clementis Sexti definitionem in Extr. auag. Vnigenitus De penitent. & remiss. ac Leonis decimi, in bulla De indulgentijs contra hæresim Lutheri edita anno Domini 1518. quinto idus Nouembris affirmant in Ecclesia militante esse thesaurum meritorum seu satisfactionum Christi ac Sanctorum; quod subueniatur indigentibus satisfactione: dispensando nimirum eis aliquid de ipsis Christi & Sanctorum satisfactionibus; quibus tanquam aliena pecunia ex communi cetero sumpta, ex soluant sua debita. In hocque indulgentiarum ratio & origo consistit.

De alijs ex quibus id ipsum esse indulgentiae pendet, nempe de thesauro satisfactionum Christi, & Sanctorum deque potestate illum dispensandi.

SECTIO POSTERIOR.

99. **N**otandum est tertio, Christi merita superesse sufficienter non tantum ad culpam & poenae aeternae remissionem, iustificationemve nostram, iuxta Concil. Trident. sess. quinta cap. 3. & sess. 6. cap. 2. & 7. sed etiam remissionem poenae temporalis debita peccatis nostris (qua ex parte constituit thesaurum ante memoratum) patere ex sancta Scriptura quae docet Christum plus nobis profuisse, quam Adam obfuerit ad Rom. cap. 5. vers. 15. Inde enim consequens est;

perhibere; tradit.

De hac religio per se Greg. de Valer. tom. 4. cap. 19. 197. passim ubi

quod cum peccatum Adæ non tantum culpam sed etiam pœnam temporalem inuenerit; merita Christi non tantum ad culpæ, sed etiam ad pœnæ temporalis remissionem nobis valere. Docet item merita Christi superabundare ad peccatorum remissionem, cum in sequenti *vers. 20.* dicitur, Vbi abundavit delictum, superabundavit gratia:] & in *cap. 1. Epistolæ ad Ephes.* cum dicitur, In quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum secundum diuitias gratiæ quæ superabundauit in nobis.] Similiter patet ex eo, quod vnus iustus possit pro alio satisfacere, & per consequens merita iustorum aliqua ratione ad eundem memoratum thesaurum pertinere. Namque *ad Coloss. 1.* inquit D. Paulus, Gaudeo in passionibus pro vobis, & adimpleo ea quæ defunt passionum Christi in carne mea, pro corpore eius quod est Ecclesia.] Vbi aduertendum est quod ipse absolure loquendo, nec determinando vllum modum quo id agere intendere, significat eam suam voluntatem fuisse, vt sue passionibus (quas vocat passionibus Christi, quia in vilitate Ecclesiæ, quæ corpus est Christi mysticum, conferebantur) prodesse Ecclesiæ omni ratione, omnique titulo quo poterant: præsertim cum tanta ipse feruet charitate, vt non solum superimpendere sed etiam superimpendi optaret pro animabus aliorum *ex cap. 12. posterioris ad Corinth.* Tales autem passionibus potuerunt prodesse ad satisfaciendum pro temporali pœna peccatis debita; cum id commune sit omni operationi hominis iusti, quatenus ea molestiam aliquam habet, & est coniuncta cum gratia. Quare Apostolus intendebat etiam inter cetera, vt ad remissionem pœnæ temporalis prodesse illis qui satisfactionem indigerent. De quare pluribus agere non est necessarium ad nostrum institutum. Cui sufficere potest sequentia vltius monuisse.

100. Primum est, merita Sanctorum non addi meritis Christi, quasi hæc sine illis non sufficiant ad constitutionem thesauri, ex quo possint sumi satisfactiones pro omnium hominum peccatis. Namque sola constituunt infinitum & inexhaustum iuxta illud *1. roan. 2.* Ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris tantum sed etiam pro totius mundi.] Et illud *Clementis 6. in cit. Extravag. Vnigenitus.* Propter vnionem hypostaticam sufficisset modica gutta sanguinis Christi pro redemptione totius humani generis.

Secundum est, non esse necessarium vt merita Sanctorum ad thesaurum pertineant, totam pœnam temporalem per illa auferri possit; sed quod saltem minima possit, quodque deest ex parte illorum, suppleatur per merita Christi. Tertium est, hoc quod dicimus de meritis Sanctorum, meritis Christi non derogare magis, quam quod dicitur de propriis meritis quibus iustus potest pro seipso satisfacere. Hoc inquam patet, quia sicut Christi merita possent nobis sufficere sine satisfactione Sanctorum, ita etiam possent sine vlla nostra satisfactione. Verumtamen, sicut nihilominus conuenit nos aliquid facere: ita etiam conuenit in Ecclesia, alios aliorum ad instar membrorum, sentire auxilium, vnde agnoscant se communionem Sanctorum indigere.

Quartum est, in Ecclesia non alium quidem quam Christum, dare nobis vitam æternam gratiam, & peccatorum remissionem: iuxta illud *Act. 4.* Non est in aliquo alio salus:] quoad alias tamen vilitates, inter quas est remissio pœnæ temporalis debita peccatis; iuari possumus à Sanctis tanquam membra à membris eiusdem corporis mystici sub Christo capite.

101. Notandum est 4. relictam esse à Christo in Ecclesia potestatem antedictum thesaurum dispensandi suis membris indigentibus. Id quod Concil. Trident. *sess. 25. in decreto de indulgentiis* definit confirmatque per illud *Matth. 16.* Quodcumque solueris super terram erit solutum & in caelis.] Cum enim dicitur, *quodcumque*, intelligitur omne vinculum tam culpæ, quam pœnæ: quandoquidem tam hoc quam illud impedit ingressum in regnum cælorum. Item per illud *Ioan. 20.* Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis:] quod cum absolute & sine restrictione dicatur, intelligendum est de peccatis: tam quoad pœnam, quam quoad culpam. Præterea per antiquissimum eiusdem potestatis usum in Ecclesia: de quo constat *ex posteriore ad Corinth. cap. 2.* vbi D. Paulus dicitur aliquid pœnæ Corinthio fornicario remisisse. Quod fecisse vtendo potestate relictà à Christo in Ecclesia

concedendi indulgentias, bene aduersus hæreticos ostendit Gregor. Valen. in citato libro de indulgentiis cap. tertio. Neque obstat quod olim non concederentur indulgentiæ tam largæ quam nunc: quia tunc non fuit tanta necessitas, quanta nunc est largas concedendi: eo quod Christiani longe quam nunc feruentiores erant in bonis operibus: vnde fiebat vt non indigerent tantopere indulgentiis, quam nos. Illi usmodi potestatem aduersus hæreticos propugnant idem Greg. à Valen. & Bellarm. ille in *cit. cap. 3. & sequen. 4.* hic vero in libro priore de indulg. *cap. item 3. & 4.* de ea que multa disputat Suarez *tomo 4. disput. 49. sect. 1. 2. & 3.* Sed pro praaxi sufficit nobis proposita doctrina Concilij Tridentini rationes habet Sorus in *4. dist. 21. quest. 1. art. 1.* Contenti erimus vnã attigisse: quod frustra esset in Ecclesia supra memoratus infiniti valoris thesaurus, nisi Christus in illa reliquisset clauem, quæ is aperiretur, id est, potestatem quæ is dispensaretur indigentibus. Hinc ergo, vt habet Leo decimus in memorata bulla, Christus in Ecclesia reliquit clauem, quarum esset aperire regnum cælorum suis fidelibus, tollendo illius ingrediendi impedimenta; culpam scilicet & pœnam pro actualibus peccatis debitam: culpam quidem mediante Sacramento Pœnitentiæ pœnam vero temporalem pro actualibus peccatis secundum diuinam iustitiam debitam, mediante Ecclesiastica indulgentia. Hæc Pontifex.

Ex quibus intelligitur, vt potestatis in Ecclesia à Christo relictæ, merita ipsius applicari nobis non tantum in Sacramento; sed etiam extra Sacramentum. Quod Sorus loco citato confirmat ex eo, quod absolute dictum sit à Christo, Quodcumque solueris;] & Quorum remiseritis peccata &c.] Inde enim intelligitur non cum restrictione, sed absolute accipiendam esse potestatem, per illa verba relictam in Ecclesia, relaxandi peccata. Quo modo eam accepisse, nec ad Sacramentum restrictisse merito putandum est S. Paulus, qui Corinthio absentem indulgentiam auctoritate Christi concessit: cum Sacramentum conferatur tantum presentibus. Quod vero dicitur Ecclesiam non habere potestatem remittendi peccata nisi Sacramento alligatam, intelligendum est de mortalium remissione quoad culpam, requiente infusionem diuinæ gratiæ, quam ministri Ecclesiæ non nisi per Sacramentum possunt conferre. Remissio autem peccati quoad pœnam, culpa prius remissa non requirit gratiæ infusionem, ideoque potest auctoritate Ecclesiæ sine Sacramento fieri.

CAPVT X.

De definitione indulgentiæ, qua quid rei sit explicatur.

SVMMARIVM.

- 103 Definitio indulgentiæ.
104 Cur indulgentia dicatur remissio.
105 Quomodo dicatur esse pœnæ remissio, cum quedam detur & à pœnâ & à culpa.
106 Responsio cæteris accommodatior.
107 Cuius pœnæ indulgentia sit remissio.
108 Explicatio aliquot partium traditæ definitionis.
109 Indulgentia non sunt pœnæ fraudes Ecclesiæ, vt impie dicunt hæretici.
110 Etiam perfectorum est, querere indulgentias.
111 Vsus legitimus indulgentiarum multa requirit, quæ non facile contingunt.

106. Quid rei sit indulgentia, potest aliquatenus ex iam dictis conici, quod plene declaratur per definitionem traditam à Nauar. in *commen. de indulgentiis*, notab. 20. qua dicitur esse remissio pœnæ temporalis debita peccato actuali Pœnitentiis, extra Sacramentum ab Ecclesiastico Prelato, ob rationabilem causam facta, compensando eam ipsam pœnam ex Ecclesiæ thesauro satisfactionem.

Indulgentia autem vt in hac de finitione, sic & in Extravag. Vnigenitus, De pœnitentiis & remissis dicitur remissio, quia per eam fit quedam relaxatio & con donatio, in qua simul interueniunt misericordia & iustitia. Sicut enim cum pro damnato ad trimes, alius substituitur, qui eam pœnam sustineat; aut pro debitore centum aureorum, soluitur ex aulario publico: misericordia est, quod is qui delit et non soluat